

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС. 72048	13-12-2019

ДО
ПЛЕНУМА НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от

Драгомир Кояджиков – член на Висшия съдебен съвет

ОТНОСНО: Участие в Семинар на Европейската мрежа на съдебните съвети за оценяването на съдии, проведен в периода 5-6 декември 2019 г., в гр. Рим, Италия

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

С решение на Пленума на Висшия съдебен съвет (ВСС) по протокол №26/07.11.2019 г., т. 62, бях командирован за участие в Семинар на Европейската мрежа на съдебните съвети (ЕМСС), посветен на оценяването на съдии. Събитието се проведе в периода 5-6 декември 2019 г., в сградата на Върховния съвет на магистратурата на Италия в гр. Рим.

Семинарът е част от една по-широка цел за насърчаване на достъпа до справедливи и непристрастни съдилища и за по-нататъшното прилагане на насоките и стандартите на ЕМСС в областта на независимостта, ефикасността и качеството на правосъдието. ЕМСС разработва минимални съдебни стандарти и съответните показатели в определени области като инструмент за самооценка на съдебните системи. Смята се, че това ще допринесе за сближаването, и в крайна сметка за подобряването на съдебните системи в Европа, и ще спомогне за развитието на независими съвети на съдебната власт и постигането на европейска съдебна култура.

Идеята на семинара не беше да се сравнят различните системи, а да се анализира до каква степен всяка от системите отговаря на установените стандарти, и в случай, че не отговаря, как това може да бъде отстранено, така че системата да може да бъде подобрена. Подобен тип събитие се провежда за втори път в рамките на ЕМСС, като миналата година фокусът на обсъжданията е бил върху подбора и назначаването на съдиите.

В събитието взеха участие представители на съдебните съвети или еквивалентните органи от Белгия, България, Хърватска, Англия и Уелс, Франция, Гърция, Унгария, Италия, Латвия, Литва, Холандия, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Албания, Австрия, Финландия и Швеция.

Семинарът започна с приветствия от представители на Върховния съвет на магистратурата на Италия и членове на Изпълнителния борд на ЕМСС. От страна на Моник ван дер Гос и Натали Калебаут – представители на Офиса на ЕМСС, бяха представени резултатите от проведеното предварително проучване сред участниците за действащите в отделните държави процедури, правила и стандарти, свързани с оценяването на съдиите.

Работата на участниците беше организирана под формата на 3 работни сесии, в които участниците бяха разделени в 3 подгрупи, в рамките на които се проведе обсъждане по предварително заложените теми, както следва:

- *Сесия 1 – Цели на оценката и как да бъдат постигнати;*
- *Сесия 2 – Орган, отговарящ за оценката, европейски стандарти и стандарти на ЕМСС;*
- *Сесия 3 – Критерии, процедура и последици от оценката.*

В рамките на трите работни сесии бяха направени представяния на националните системи за оценяване на съдиите в Латвия, Албания и Словакия. Презентациите включваха информация за реда и начина на оценяване на съдиите, съответните процедури, видовете оценки, възможностите за обжалване и др. След приключване на презентациите, в рамките на всяка работна сесия, се проведеха обсъждания по подгрупи по конкретните заложените теми, като всяка държава представи своята национална практика и действащите към моменти процедури, относими към темата на семинара.

В резултат от обсъжданията се изготвиха следните препоръки и заключения:

Стандартите на ЕМСС за оценка на съдиите, определени в доклада от 2013 г., все още са добро отражение на многообразието на съществуващите системи в Европа. Разнообразието на системите е отразено и в отговорите на проведеното преди семинара проучване.

I. По отношение на целите на оценяването на съдиите

Независимо от особеностите на всяка система, основните цели на системата за оценяване на професионалните резултати са:

- Да се гарантира професионалното качество на съдиите, с цел подобряване на услугите, предоставяни от съдебните системи на обществото.
- Развитие на умения на съдиите, включително продължаващо обучение, ако това се окаже необходимо с оглед резултатите от оценката.
- Подобряване на мотивацията и удовлетвореността на съдиите в развитието на тяхната професионална дейност.
- Подобряване на ефективността на съдебните системи. Тази конкретна цел свързва оценката на професионалните резултати на съдиите със системната оценка на съдебните системи.

Като цяло в Европа има две системи за оценяване на съдиите. Първата група системи е много формална, фиксирана от закона и с последици за съдиите, които са обект на проверка. В някои случаи резултатите от оценяването се оповестяват публично или не е трудно да се получи достъп до тях, като съдиите, работещи в този тип системи, изглежда са доста спокойни по отношение на това.

При другата група системи, оценяването е единствено с цел развитие. Тези системи имат по-малко възможности за отстраняване на съдии, които не се представят добре. Разделението е между по-старите и установени и наскоро създадените правни системи в Европа.

В повечето страни, докладите за оценка се използват за всяко решение за кариерно развитие. Те могат да имат официален или неофициален характер. Страните с полуавтоматична система за повишаване, в повечето случаи, не вземат предвид докладите за оценка при вземането на решения за кариерно развитие.

II. Органът, отговарящ за оценяването на съдиите

Участието на лица, които не са съдии в процеса се възприема като положително в няколко страни, където това е част от системата. Лицата, които не са съдии, като представители на научните среди, могат да имат по-голяма свобода да изразяват мнението си, защото не съществува натиск от страна на техни колеги и често са по-стриктни.

Срещите, в които участват съдии и адвокати, са добър инструмент за размисъл. Интересна добра практика е също така, група от определени заинтересовани страни (т.е. пострадали от определени престъпления) да се срещнат със съдиите, работещи по тези дела, за да споделят преживяванията си в рамките на съдебното производство и как това може да се подобри.

Когато разглеждаме стандартите, според които оценката трябва да се извършва от съдии, избрани от техни колеги, приложимо ли е това за всички етапи на процеса на оценяване или е достатъчно гаранциите да са част от процедурата като цяло? В повечето страни оценяващият орган се състои от съдии, избрани от техни колеги. Ако това не е така, трябва да има гаранции за изключване на неправомерно въздействие, например на второто ниво на процеса на оценяване.

III. Критерии, процес и последици от оценяването

Повечето системи използват както критерии за качество, така и за количество при оценяването на дейността на съдията. Въпросът е как да се балансират тези два вида критерии. Критериите за качество трябва да преобладават, като в същото време се зачита независимостта на съдебната власт. В някои системи количеството на

свършената работа се разглежда като аспект на качеството. Критериите за почтеност също трябва да бъдат взети предвид.

Препоръки

Препоръка 1 относно състава на органа, отговарящ за оценката:

Външен поглед може да бъде полезен за оценката на съдиите, участието на членове извън съдебната система в определени части на процеса на оценяване може да представлява интерес и да допринесе за отчетността на съдебната система.

Препоръка 2 относно връзката между оценяване и съдебно обучение

Обучението и по-нататъшното усъвършенстване на съдиите трябва да бъдат свързани с резултатите от процеса на оценяване. Това трябва да бъде така не само в случаите, когато са установени недостатъци, а всички съдии трябва да бъдат включени в продължаващо обучение.

Препоръка 3 относно изготвянето на критерии за оценка

Съдебните съвети трябва да участват в изготвянето на критерии. Не се препоръчва всички критерии да бъдат регламентирани в закона; трябва да има широки дискреционни правомощия за съдебната власт.

Препоръка 4 относно качеството на съдебните решения

Качеството на решенията трябва да се взема предвид при оценяването на работата на съдиите. Качеството, обаче, трябва да се определя не въз основа на качествата на решението, а на формални елементи на решението, като процедурни въпроси и технология на съдебната работа.

С уважение,